

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— : Na štvrt' roka — — — — 1.— : <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám <i>sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</i></p>
--	--	--

Po Turíciach...

Aj turické veľké sviatky sa už minuly, bez toho, že by medzi národami sveta znovu nastal bol braterský pokoj. Po celej zemi vrie čosi, ako v obrovskom kotle a človečenstvo všetkých krajov nachodí sa v neustalej rozčúlenosti. Všetky pokusy, ktoré svätý otec Pápež Benedikt XV. podujal cieľom zavedenia a ustálenia svetového pokoja, nevedly ku žiadnym úspechom, ani panovníci, ani národy nechcú slúchať a nasledovať otcovské slová a napomínania pozemského miestodržiteľa Krista Pána. Svätý otec následkom toho včul zastavil na toto poľahké politické a diplomatické jeho účinkovanie a ako sme to v poslednom čísle uverejnili, v záležitosti svetového pokoja nariadil všeobecné modlitby a sväte omše. Svätý otec v millionoch národov sveta vzbudil chce tú kresťanskú myšlienku, aby blaho sveta nehladaly v násilenstvách a krviprelievani, lež v pokoji, na základe práva a mravnosti spočívajúcom.

Keby každá krajina chlúbiť sa mohla natoľko sľachetného ducha kráľom a tak pokojamilovnou vládou, ako my, vtedy z kanónov už zajtra mohli by liať zvony a pluhý a zo strelných zákop hneď by mohli domov poslať hrdinských bojovníkov, ktorých rodiny ich úzkostne očakávajú. Tomu ale bohužiaľ ešte neni tak.

Präsident Spojených Štátov Severnej Ameriky je veľký freimaurer. Jeho cieľom je stroskotať všetky kráľovské tróny a po celej Europe rozšíriť revolúciu. Lstivý a sebecký Wilson sa nazdáva, že keď sa mu podarí celú Europu vohnať do vojny bez konca trvajúcej, hmotne na mizinu vyjdu všetky vojny vedúce štáty, vypukne v nich priemyselná, hospodárska kríza a hlad a vtedy nad celým svetom panovať budú Amerikáni. Preto šťve, búri a podporuje proti nám Angličanov, Francúzov, Belgičanov a ostatných veľkých a malých nepriateľov našich lakomý a zlostný Wilson.

Francúzsko už takmer zcela kleslo pod hrozným bremenom svetovej vojny, ku pokoji ale neni náklonné z nacionálnej hrdosti a pre nezbednú politiku slobodného murárstva. Ačpráve je nepodvratnou skutočnosťou,

že sme my zvíťazili, z nemeckej ríše predsa by radi vykrojil taký veľký kus zeme, ako je naše Sedmohradsko. Keby oni boli Nemcov zbili, vtedy by to snáď mohli od nich žiadať, včul ale, keď nemecké čaty víťazne stoja na francúzskom území, každý sebaopovedomý Nemeck so všetkým právom musí povedať, že Francúzom nedá *Elsas a Lotharingiu*. Osudy francúzskeho ľudu riadia dvaja veľkí vodcovia freimaurerov *Clemenceau a Poincaré*. Oni zaslepeným Francúzom sľúbili, že nemeckú celú ríšu na franfory obrátia a že rozkusujú monarchiu nášho kráľa. Bez vyplnenia tohoto sľubu boja sa pokoj uzavreť, bo zavedená luza Francúzov odvedla by ich pod šibenicu alebo obesila na lampáš daktorého boulevardu. Preto jednostajne šťvú, aby vojna ďalej trvala, nedbajúc o horké slzy a krviprelievanie ubiedeného ľudu. Veď oni sami netrpia biedu, ani ich krv nevylietajú. *Tak to vyzerá vo všetkých krajinách, v ktorých i sama hlava štátu je osvedčeným freimaurerom.*

V Taliansku už cítia, že onedlho utrpia novú a citlivú porážku. Ľud po všetkých stranách tejto nešťastnej krajiny súrne žiada bezodkladné uzavretie pokoja na základe obapoľného dorozumenia. Vývodní politici talianski ale sú sami osvedčení freimaureri a nešlachetní šťváci ku pokračovaniu vo vojne. Taliani posial na bojišťať utratili nepočtené státisíce ich armády, hodný kus ich územia, nepodmánili si ani na piad zeme z našich krajov a predsa sa opovažujú tvrdiť, že zatiaľ nezastavia hrozné krviprelievanie, kým nám neodoberú naše pekné prímorie.

V Anglicku búri sa už ľud. Úbohí Irčania pod tyranstvom Angličanov trpia ako opravdoví mučedelníci. V šikoch anglickej armády nechcú bojovať proti spravodlnosti, lež rozhodne žiadajú svoje vlastné oslobodenie zpod jarma tyranskeho. Mnohí z biskupov stali sa mučedelníkmi, veľký počet vyslancov a vývodných katolíkov trpel a trpí vo väzeniach, bo proti nám nechcú bojovať. Anglickí freimaurerskí politici a veľkí kapitalisti ale násilne preťahujú vojnu, bo z nej majú veľký osoh. Oni sú účastinári obrovských fabrik a ústevov, ktoré lifrujú pre vojnu potrebný válečný materiál, oni požičávajú

peniaze iným národom proti nám vojnu vedúcim a takým spôsobom vyžierajú a zdierajú celý svet. *Hlavnou príčinou preťahovania svetovej vojny sú anglickí freimaurerskí politici.*

Keď teda takto stoja veci, jestli len nechceme zpusťnúť, s našimi vernými spojencami ešte pevnejšie treba sa nám sdužiť.

**Jeho veličenstvo náš kráľ minulého týždňa rad-
radom navštívil nemeckého cisára, bulharského
cára a tureckého sultána, aby s nimi rozhodnul,
čo ďalej treba robiť.**

Slávnostné porady panovníkov i z tejto príležitosti vedené boli jedine v záujme statočného pokoja, sú ale spolu zárukou skalopevného družstva proti spoločným nepriateľom. My sme kedykoľvek náklonní pravicu podať ku pokoji na základe statočnosti a spravodlivosti. Jestli ale i ďalej odsotia naše šlachetné nabídnutia, nepozostane nám iného, ako v pevnej dôvere v pomoc Božiu spojenými silami zničiť zlostných nepriateľov našich.

Gróf Aladár Zichy o ceste kráľov- skeho páru.

Gróf Aladár Zichy, minister okolo osoby jeho veličenstva kráľa, v zastupiteľstve uhorskej vlády kráľovský pár sprevádzal na ceste ku schôdzkam panovníkov v Sofii a v Carihrade. Vrátiac sa domov, o bulharskej a tureckej ceste a schôdzke panovníkov pred spolupracovníkom katolíckeho denníka «Alkotmány»-u zmienil sa nasledovne:

— Nezapomenuteľnými impressiami naplnený vrátil som sa s cesty, na ktorej mal som šťastie sprevádzať ich veličenstvá panovnícky pár. Cesta, na ktorej stalo sa stretnutie s dvomi panovníkmi, nielen zovňajšími objavmi, lež zvlášte vnútornou významnosťou tak v dejepise Uhorska a Rakúska, ako aj Bulharska a Turecka bude stáťou a vynikajúcou pamiatkou, ktorej praktické následky budú slúžiť ku veľmi veľkému blahu krajín zainteresovaných. Toto presvedčenie ma včul preniká, keď po zakončení cesty rozpomínam sa na jej podrobnosti.

— Ich veličenstvá panovnícky pár všade prijali s najväčším oduševnením nielen zo stránky úradných kruhov, lež aj najširšie vrstvy obyvateľstva. Láska a oduševnenie objavily sa aj v tej mimoriadnej pompe, ktorú z príležitosti privítania panovníckeho páru vyvinuli tak v Bulharsku, ako aj v Turecku. Bez páru možno ku príkladu považovať rozmery privítania, aké sme videli v Carihrade. Tu obyvateľstvo v obrovskom množstve zaplavilo všetky čiaary, ktorými tiahli ich veličenstvá, vydržalo cez dlhé hodiny, aby opätnými ováciami výrazu dalo láske a holdu.

— Pri panovníckej schôdzke mal som príležitosť opätne stýkať sa s vývodiacimi štátnikmi Bulharska a Turecka. Behom rozmlúv z príležitosti tohoto stýkania sa presvedčil som sa, že v týchto krajinách najvрейejšími sympatiami chovajú sa ku krajine uhorskej. V Bul-

harsku patričné kruhy úradné s veľkou radosťou spomínaly tú okolnosť, že Uhorsko a Bulharsko staly sa a ostanú susedmi a toto dodá im spôsobu ku tomu, aby pomer medzi týmito dvomi krajinami stal sa stále ešte úprimnejším a v hospodárskom spojení ešte intenzívnejším.

Gróf Aladár Zichy rozpovedal ešte s jak veľkou radosťou jeho veličenstvo kráľ a jej veličenstvo kráľovná Zita prijali tie oduševnené sympatie, aké ku nim prejavovaly sa po celej ich ceste. Vôbec ostatne panuje to presvedčenie — v prvom rade medzi tými, čo ich veličenstvá na tejto ceste sprevádzali — že pri schôdzke v Sofii a Carihrade objavené sa oduševnené sympatie istou zárukou sú toho, že priateľský pomer, ktorý pod vojnu vykvitol, povedie ku úzkemu sduženiu sa a harmonickému hospodárskemu spoluúčinkovaniu zainteresovaných národov počas pokoja.

Rekvirovanie válečných millionov.

Minule sme uverejnili článok, ktorý bol napísal Karol Huszár, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany a v ktorom žiadal, aby štát k ulaveniu biedy vojnu ožobráčených rekviroval milliony válečných liferantov počas svetovej vojny nadobudnuté. Tento článok oprávnené prekvapenie vzbudil vo všetkých kruhoch

Úradníci, priemyselníci, robotníci, hospodári a čelad, invalidi, ranení, domov vrátivší sa zajatci a vojaci na fronte tešia už vopred tomu plánu, aby parlament prisne kontrolloval a spolu aj ustálil, koľko jedon každý válečný liferant zarobil pri svetovej vojne. Z tohoto zárobku válečným millionárom treba nechať najviacej 10—15%-ov celého válečného zisku, ostatné obnosy ale majú sa obrátiť ku ulaveniu hroznej biedy vojnu ožobráčených.

Z takto rekvirovaných peňazí oslepnutí, chromí, zmrzačení, suchotinári-invalidi mohli by dostať hojnej pomoci a dostatočného zaopatrenia. Z takto rekvirovaných peňazí bolo by možno výdatne podporovať zarmútené válečné vdovy. Z takto rekvirovaných veľmi ľahko by bolo náležite zaodiať, opatriť a vychovať opustené siroty vo vojne padlých hrdinov. Z takto rekvirovaných millionov ľahko bude zabezpečiť všetky vojnu zničené existencie.

Návrh, ktorým do verejnosti vystúpil krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Karol Huszár, nejednomo snád bude sa pozdávať, že je opovážlivý a silný, bez tohoto ale horúce rany vojnu zapríčinené nemožno vyliečiť.

Všetcia vojnu do nešťastia uvalení prevedenie tejto smelej, lež potrebnej úlohy štátu musia len schvalovať. Tým spôsobom totiž s pliec tých, čo menšie dane platia, veľké tarchy budú sňaté a prenesené na tých, čo ich ľahko môžu znášať. Proti tomuto pravda už včul ostro sa ohradujú zvlášte z ničomnosťou nápadne v krátkom čase do výšky vyšvihnutí sa židovskí šviháci. Ved rekvirovanie vál. millionov nikomu by neškodilo, ako im.

Keď ale štát malým hospodárom do vojny berie synov, rekviruje kone, kravy, ošípané, zbožie, zemiaky, seno, slamu, vozy, prečo by nemohol rekvirovať, povedzme úprimne, nie vždy rovnou cestou zadovážené milióny válečných liferantov, fabrikantov munície? Z dlhov vojnou zapríčinených i tak sa nevyvotáme, jestli sa nechytíme tohoto prostriedku. V úradoch s veľkou zodpovednosťou spojených stojaci štátnici verejne sa priznávajú, že ku zaokrúteniu válečných dlžob každému treba rekvirovať istú čiastku jeho majetku, jestli táto vojna ešte dlho potrvá. **S válečnými miliónarmi treba už včuf začať!**

Udalosti svetovej vojny.

Západné bojište. Na okolí Kemmela, na oboch brehoch Lysu a Scarpy a na celom západnom fronte nemecké čaty aj v minulom týždni víťazne odrazily všetky útoky Angličanov a Francúzov.

Talianske bojište. (Výročitý deň vojny s Talianskom.) Z príležitosti tretieho výročitého dňa vypovedania vojny Rakúsko-Uhorsku so strany Talianska «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» píše: Málo osohu by prinieslo prehŕňať listy dejín tých májových dní, keď taliansky ľud zaslepená lakomosť, zčiasťky klika nepriateľským zlatom podkúpených mužov strhla do vojny. Naproti tomu s uspokojením nás môže naplňovať pohľad na vývin boja, do ktorého sa Taliansko zamiešalo. Úplnú mieru nezdaru Talianov vidíme opravdu len vtedy, keď porovnáme ďaleko siahajúce ciele s tým, čo Taliansko vskutku dosiahlo. Tak sa zdá, že zaslepenosť Talianska ešte neni u konca. Ťažko je zistiť, či je väčšina talianskeho národa už v tom položení, aby poznala význam porád, ktoré sa viedly nedávno na nemeckom hlavnom stáne medzi panovníkmi a vládami štátov, ktoré boly kedysi s Talianskom v spolku. Užšie spojenie starého historického spolku, ku ktorému sa Taliansko kedysi pod múdрым vedením Crispiho čo tretí štát bolo pripojilo, ukazuje premenu časov, ktoré Taliansko uviedlo svojou vierolomnosťou.

Neutrálne časopisy o našej offensive.

Genf, 24. mája. Vojenski kritikovia švajciarskych časopisov pišu, že prípravy Rakúsko-Uhorska ku offensive proti Taliansku sú patrne už skončené a že zvýšená bojovná činnosť, ktorá sa ukazuje na jednotlivých odsekoch frontu medzi Piavou a Brentou, znamená započatie vážnych a rozhodujúcich bojov. Východný pokoj dľa švajciarskych časopisov Rakúsko-Uhorsko priviedol do toho polozenia, že takmer celú svoju silu môže použiť proti Taliansku a preto vážnosť okamihu nemožno zmalicherňovať.

Človek bez novín je taký, ako vojak bez zbrane.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Novší zdar podmorských lodí.

Berlin, 23. mája. Úradne oznámili: Na Stredozemnom mori naše podmorské lode novšie potopily 2228-túnovú 3-stažňovú taliansku loď «Angelina di Paola», 2769-túnovú ozbrojený francúzsky parník «Verdun» a štyri parníky s obsahom 8000 tún, dovedna teda 22.000 tún lodného priestoru.

Ztrata Talianov.

Berlínska Wolffova kancelária oznamuje: Tretí výročitý deň zamiešania sa Talianov do vojny je prajnou príležitosťou uvažovať, že úspechami našich podmorských lodí v akej miere sa podarilo nevernému Taliansku škodu spôsobiť. Istý anglický politik povedal nedávno o Taliansku, že je oloveným putom na nohách Anglicka, nič nepracuje, len míňa potraviny, uhlie a priestor. Antant by rád bol, keby sa Talianska čestným spôsobom mohol striasť, keby ústredné mocnosti aj Taliansko omilostily, ako Rusko. Finančný minister Nitti vyhlásil, že počas vojny potopily vyše polovice (55%)-ov talianskych obchodných lodí. Pre toto dovoz uhlia do Talianska z mesačných 950.000 tún klesol na 524.000 tún. Výrobu munície a premávku železníc časom museli zastaviť. Potopenie každej talianskej lode je bodnutím dýkou do srdca Talianska, ako to bol napísal časopis «La Preparation».

Dosiaľ sme potopili 17,116.000 tún lodného priestoru.

Viedeň, 23. mája. V mesiaci aprili z priestoru obchodných lodí našich nepriateľov potopili sme dovedna 652.000 tún, od počiatku vojny okrúhlym počtom 17,116.000 tún.

Berlin, 23. mája. (Wolff.) 652.000 tún činiaci výsledok podmorských lodí právom sa pridružuje k radu mesačných od jasene roku 1917. asi stálych výsledkov. Z tohto môžeme vybadať, že zvýšené ochranné poriadky našich nepriateľov nevedely umenšiť zdar našich podmorských lodí, z druhej strany vysvitá, že neunavnej činnosti našich podmorských lodí možno ďakovať, že za mesiac zase potopily značne vysoký počet tún. Krem toho pozoruhodným zjavom je, čo aj nepriateľ soznáva, že počet nemeckými podmorskými loďami porúchaných obchodných lodí obavy budiacim spôsobom vzrastá. Z týchto lodí početné, ako «Journal of Commerce» píše, počas vojny viac už nebude možno upotrebiť.

Vojna v povetří.

Povetrný útok na Londýn a Paríž.

Berlin, 23. mája. Silné nemecké bomby hádzajúce lietacie roje v noci na 20. mája znova napadly Londýn. Tento útok bol ale najväčší zpomedi útokov, ktoré lietadlá dosiaľ urobily na Londýn, bo veľmi mnoho lietadiel zaletelo nad samý Londýn a do prostriedku

mesta hodily veľké množstvo bomb. Vo vnútri mesta vypukly štyri požiare. S prajným výsledkom napadly nemecké lietadlá aj Dover, Chelmsdorf, Chatum a Southend.

Paríž, 22. mája. (Hav. kanc.) Úradne oznamujú: Ponevác naše stráže oznamovali blíženie sa nepriateľských lietadiel k Parížu, večer o 10. hod. 40 min. dali sme zatrubit na poplach. Použili sme rozličné ochranné poriadky a naše lietacie roje povzniesly sa do povetria. Nepriateľ shodil viac bomb na obce v chotári mesta. Bomby zapríčinily trochu hmotnej škody. Nad Paríž nevedelo prileteť ani jedno nepriateľské lietadlo. Jedno lietadlo trafilo delostrelectvo ošiancovaného tábora parížskeho; toto lietadlo v horiacom stave sa srútilo od mesta na sever. Po polnoci o 1. hodine nebezpečie pominulo.

Z krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov po turočných sviatkoch vo štvrtok, 23. mája vydržiavala zasadnutie, v ktorom minister stravovania knieža Ludvik Windischgraez povedal reč o stravovacích otázkach.

V zasadnutí 24. mája vydržiavanom snemovňa krajinských vyslancov v trefom čítaní prijala návrh zákona o poplatkoch z prepísania majetku. Zatým predsedá snemovne na žiadosť ministrapredsedu nariadil tajné zasadnutie. Po tajnom zasadnutí a oznámení ministrapredsedu, že s tureckou vládou bolo uzavreté päť právnych smlúv, snemovňa krajinských vyslancov zasadnutia odročila do 4. júna.

Volebná reforma.

Volebnoprávny výbor snemovne krajinských vyslancov v zasadnutí 23. mája vydržiavanom pokračoval v pojednávaní podrobností návrhu zákona o volebnej reforme, z ktorej príležitosti Štefan **Haller**, krajinský vyslanec Sociálnej Kresť. Lud. Strany, pri pojednávaní 2. §. návrhu poukázal na to, že oprávnenosť ku volebnému právu nemôžeme odvislou učiniť od odbavenia šesť tried ľudovej školy, bo štát nepostavil dost škôl, aby žiaci mohli odbaviť šesť tried ľudovej školy. V pokračovaní podrobného pojednávania 2. §. návrhu zákona o reforme volebného práva Karol **Huszár**, krajinský vyslanec Sociálnej Kresťanskej Ludovej Strany, vyslovil sa, že nechce nastrbiť práva ani priemyselných robotníkov, ani práva mestských obyvateľov, lež sa pridrža zásady, aby s každým rovnako zachádzali. Dedinské obyvateľstvo neslobodno priviesť do neprajného polozenia. Treba do ohľadu vziať, že šesť tried ľudovej školy pre nedostatok škôl, len na málo miestach možno odbaviť. Za volebné právo križa Karolovho čo najodhodlanejšie bude bojovať. Žiada predovšetkým čistotu volieb.

**Krestania katolíci, organizujte Kato
lícku Ľudovú Jednotu!**

Vojenská smluva s Nemeckom.

Uhorská telegrafická kancelária minulého týždňa oznámila: Z príslušného miesta dozvedáme sa o nasledovnom:

Vybudovanie a prehíbenie politického a hospodárskeho spolku medzi Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom prirodzene nemôže sa bez stopy pretiahnuť ani nad vojenským pomerom. Už aj z príležitosti vypuknutia vojny výcvik čiat a dôstojníkov, ktorý sa stal dľa rovnakých zásad, taktiež rovnaké oceňovanie disciplíny výsledné spoluúčinkovanie veľmi účinne zabezpečilo. Toto spoluúčinkovanie počas vojny sa ešte zvýšilo. Čo sa počas vojny čaty musely učiť, to sa spoločne učily, jedna od druhej. Nemecké čaty do rakúsko-uhorských divísií, rakúsko-uhorské čaty do nemeckých divísií bez prekážky bolo možno prideliť.

Práve spoločná obrana, ktorá je podstatou spolku ústredných mocností, vyžaduje súrne, aby válečnými pomerami stvorená jednota armád bola zachránená vo všetkých podrobnostiach válčenia. K tomuto je potrebné isté sblíženie organizácie, ozbrojenia a vystrojenia, čo podstatne prispeje k osuhu nahrádzania materiálu. Keď k tomuto pridáme aj vojenské a ku mobilisácii potrebné prípravné práce, prideme k výsledku, že smluva Rakúsko-Uhorska a Nemecka je vybudovaná na zásadách cieľu-primeranosti.

Zodpovedne podstate spolku dvoch mocností vojenskej smluvy spočívajú na základe najúplnejšej parity a netýkajú sa ich vzájomného suverénneho práva. Netýkajú sa teda, samo sebou rozumie sa, ani vzájomnej najvyššej veliteľskej oprávnenosti. Práve tak samo sebou rozumie sa, že tradicionálne vlastnosti dvoch armád starostlivo zachráni, bo veď tieto tvoria silu každej časte. Dľa prirodzenosti vecí otázky, vojenská smluva v podstate hýbe sa uprostred kruhu vojenskej výkonnej moci, ktorá tak v smysle rakúskeho, jak v smysle uhorského štátneho práva je cisárovi, potažne kráľovi čo najvyššiemu veliteľovi podržaným suverénnym právom.

Vnútorňý nepriateľ.

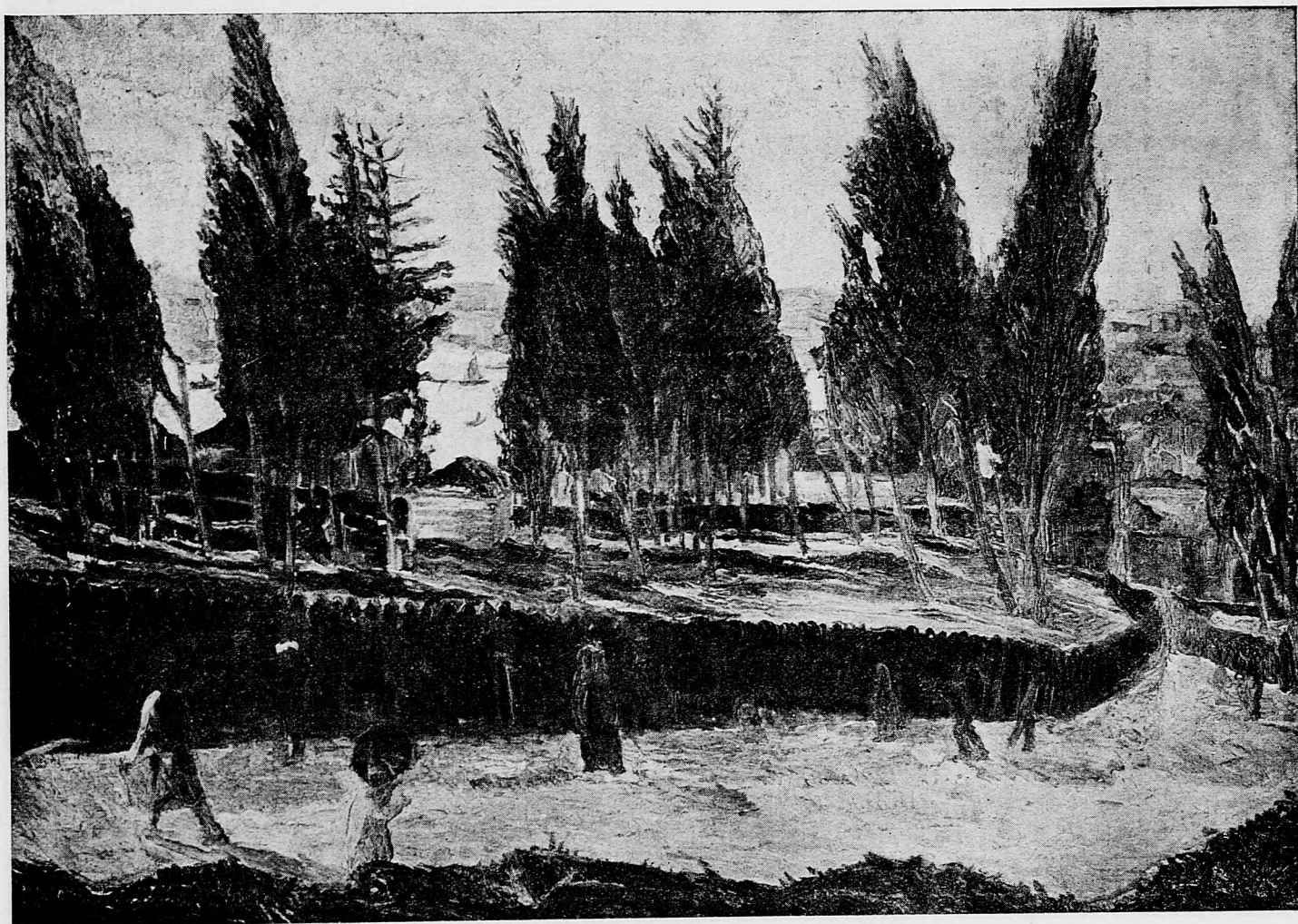
Od počiatku vojny boj vedie obecnstvo za frontom s nepriateľom, tento nepriateľ menuje sa *úžera*. Najprv započalo sa úžerničenie s potravnými článkami. Hľadané články razom zmizly s tržišťa a zjavily sa zas až potom, keď ich cena značne poskočila. Podobne to bolo aj s článkami potrebnými pre domácnosť, bez ktorých sa vôbec nemožno zaobísť. Takýto prepotrebný článok bolo mydlo. Neskorsie draželo vôbec všetko. Ale ľudia bársjako ťažko, vedeli si to najpotrebnejšie zaopatriť, keď aj nie v dostatočnej miere. Táto okolnosť nútila vrchosti ku porobeniu prísnych poriadkov. Aj obecnstvo obmedzilo kupovanie článkov na to najpotrebnejšie.

Šaty a obuv z počiatku nehľadali vo väčšej miere. Ľudia nosili čo mali. Ale šatstvo a obuv sa draly a

v tomto pomere vzrastala aj cena týchto článkov. Dnes či bielizeň, či vrchné šatstvo vyžaduje celý kapitál, keď človek chce volačo nahradiť. I cena obuvi vzrástla nesmierne; za pár topánok tu v Budapešti pýtajú 360—400 korún. Ponevác všetci ľudia bosí chodiť nemôžu, potrebné bolo zakročiť proti prehánaniu ceny a minister obchodu vydal pofahom na toto prísne nariadenie. Konečne človek uzná, že každý robotník viac musí teraz zarobiť, ako v riadnom čase zarábal, aj materiál je drahší, než bol predtým; ale aj prehánaniu cien musia byť určené hranice. Bo veru tieto ceny sú už také vy-

nepriateľa ten, kto sa od práce odfahuje. Anglieko, nemôžuc na bojišti zlomiť vzdorujúcu silu našich hrdinov, rado by nás hladom prinútil ku prijatiu podmienok pokoja, ktoré nám chce diktovať; čo máme povedať na tých reninentných priemyselníkov, ktorí chcú zastaviť prácu, aby sme bosí chodili? V páde by toto ozaj urobili, nepozostávalo by nič iného, ako zariadiť verejné dielne, v ktorých by reninentní priemyselníci pod vojenskou disciplínou museli pracovať.

Minister obchodu zodpovedným nariadením sriadi aj otázku zaopatrovania obecnstva odevom. Toto je

Pohľad na Bosporus.

soké, že mnohým ľuďom dôchodok nestačí, aby seba a svoju rodinu potrebnou obuvou zaopatřili.

Vyšlo ministerské nariadenie a kupci s obuvou spolu so šusterskými majstrami svolali poradu, na ktorej proti nariadeniu ministra protestovali. Porada bola veľmi hlučná, odznelo mnoho výbuchov, ale toto všetko nebude nič platné. Minister obchodu vytrvá pri svojom rozhodnutí a nedá obecnstvo vykorisťovať.

Na porade počul bolo aj také hlasy, že šustri zastavia prácu a že obchodníci s obuvou zavrú sklepy. Toto sprotivenie sa môže mať aj veľmi zlé následky. Konečne dnes je povinnosťou každého, aby sa na užitočnej práci čím viac zúčastnil. Dnes napomáha ciele

tiež veľmi páľčivá otázka, ktorá čímskôr musí byť riešená. Jestli sa podarí dohodnutie s patričnými kruhmi, jestli krajčieri za slušnú cenu budú ochotne robiť, vec bude v poriadku; ináč aj tu treba použiť mimoriadne prostriedky.

Úfame, že patriční priemyselníci nahliadnu, že v dnešných časoch musí sa ešte viac než bárstedy uplatňovať to nemecké prislovie: «Ži, ale nechaj aj druhých žiť.»

Široké kruhy obecnstva nemajú dost sily brániť sa proti vzrastajúcej úžere, povinnosťou a úlohou vlády je obecnstvo obrániť proti tomuto nebezpečnému vnútornému nepriateľovi.

CHYRNÍK.

Ich veličenstvá král Karol a kráľovná Zita v Budapešti. V sobotu, 25. mája večer o 3/4 na 8. ich veličenstvá na dvornom vlaku dorazili do hlavného mesta a zo železničnej stanice zaviezli sa ku slávnostnej prednáške do Opery. V nedeľu, 26. mája bolo viacej výsluchov. V pondelok, 27. mája ich veličenstvá opustili Budapešť.

Dar vacovského biskupa. Vacovský biskup gróf Karol Csáky na sirotinec spolku Sv. Alojsa v Malej Pešti obetoval 1000 korún.

Pre uhorský kostol pokoja sedmohradský biskup gróf Gustáv Mailáth obetoval 1000 korún. Barónka Dionýsova Vay z Prešporka pre ten kostol poslala drahocennú, umelecky vyhotovenú monštranciu.

Počet katolíkov na celej zemi. 1. januára 1915. na celej zemi žilo 365 millionov katolíkov. V posledných 10 rokoch počet katolíkov vzrástol ročne o osem procentov.

Spišský kanonik dr. Anton Kurimszky na budapešťanský Spišský Domov (Szepesi Otthon) obetoval 200 korún.

Náboženský milodar spiš-magurského gazdu. Richvaldský gazda Bartolomej Irha na vonkajšiu opravu 500-ročného richvaldského kostola obetoval 100 korún. Tohto roku veriaci richvaldskej farnosti na ten cieľ už obetovali 900 korún. Peknú vežu kostola vlni k všeobecnému uspokojeniu veľmi vkusne zakryli plechom starolubovenskí plecháři majstri Jozef a Žigmund Kučkovský za 8650 korún. Ten veľký obnos tiež obetovali veriaci. Táto veľkodušná obetavosť veriacich chváli sama seba! Gazdovia si teraz veľmi žiadajú založenie potravného spolku. Kým sa im založí konsum, dľa možnosti podporujú veľkolipnícky potravný spolok. F. K.

Polmilliona obetovali pre válečné siroty. Veľkostatkár Michal Erdélyi a jeho manželka trovami polmilliona korún v Balatonbogláru zariadili detskú osadu k letovaniu a liečeniu 100 chudobných uhorských válečných sirôt.

Kapucíni vo Varšave. V meste Varšave a podobne v celom Poľsku počas prenasledovania katolíkov Rusi skoro každý kostol a kláštor, ktorý prislúchal katolíkom, oddali grécko-východným (pravoslávny). Keď čaty ústredných mocností zaujaly Varšavu, Rusmi ukradené kostoly a kláštory rad-radom vrátené boli oprávneným majiteľom. Najnovšie rehoľa kapucínska dostala nazpät svoj starý kostol a kláštor. Predstavenstvo rádu troch pátrov poslalo do Varšavy, kde kapucíni znovu začali svoje jediné pretrhnuté účinkovanie.

V prešporskom kresťansko sociálnom spolku 5. mája predseda Peter Haverla rečnil o omyloch Karola Marxa a presvedčujúcim spôsobom dokázal oprávnenosť a požehnanějšíu povahu kresťanského socializmu. Dňa 6. mája jezuita P. Szaniszló začal svoje prednášky o revolucionárnom socialisme. Za ním direktor Vazul Pogány držal roľnícku hospodársku prednášku.

Stotisíc korunová základina na ciele chlapčenského domova. Béla Karátsonyi na grécko-katolícky chlapčenský detský domov u hajdudorogskej grécko-katolíckej kapituly složil základinu 100.000 korún v úpisoch válečnej požíčky.

Zo starolubovenského volebného okresu (Spiš). Vodcovia okresu spolu s voličmi s radosťou vzali v známost, že ich kresťansko-sociálny ľudový ablegát Anton Beszkid neprijme volebnoprávne stanovisko novej vlády, bo — ako sa vyslovil — nechce byť zradcom toho ľudu, ktorý zastupuje. Za to jeho mužské a opravdive kresťansko-sociálne jednanie vysloviť mu majú úplnú dôveru a hlbokú vďaku. Beszkid najbližšie navštívi svoj okres a účtovnú reč má držať v St. Lubovni a v Starej Vsi. Jeden volič.

Smrť. Premonštratský kňaz dr. Arnold Kussinszky, rodák zo Spišských Vlach, zomrel v Leleszu, kde bol predstaveným domu svojho rádu. — V Dolnom Kubíne (Orava) nedávno zomrel kráľ. rada, direktor financie Ján Gallér, rodák zo Spiša.

Udrel hrom do kostola. V jednu minulú noc udrel hrom do katolíckeho kostola v obci Velence (st. Fejér). Kostol celkom zhorel. Škoda obnáša vyše 100.000 korún.

Veľký oheň vo Spiši. V obci Einsiedeln (Szepes-remete), ktorá len pred niekoľko rokmi takrečeno celá zhorela, 7. mája popoludní povstal oheň, ktorému za päťštvrť hodiny padlo v obeť 40 domov a 76 pobočných stavísk. Škoda stihla najviac chudobných malých gazdov, ktorí si najviacerí len pustý život vedeli zachrániť a z celého majetku ostalo im len niekoľko kusov obhoreného dreva. Škoda prevyšuje štvrtmilionu a zo starých nepatrných poistení sotva sa dačo navráti. V záujme oškodeňých zaviedli pomocnú akciu, ktorú vedie obecné predstavenstvo.

Koncessia na železnicu. Na prosbu miest Kézmarku, Levoče a Lubice minister obchodu udelil na jeden rok dovoľenie k predprácam železnice z Levoče do Kézmarku cez Ruskinovce a Lubicu.

Nové odpredaje spišských kúpeľov. Mesto Poprad teraz pojednáva s jednou budapešťanskou peňažnou skupinou v záležitosti odpredaju svojich liečivých kúpeľov Virágvölgyu. Tá istá skupina chcela by si zadovažiť i kúpele Gánovce.

Smrť. V Novej Vsi (Igló) 12. apríla po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich zomrela Štefanova Répászky rodz. Boriša Ptatsek, manželka pens. náčelnika pozemkového úradu Štefana Répászského, v 87. roku svojho požehnaného života a v 60. roku svojho blaženého manželstva. Okrem muža, známeho a váženého v meste a na okolí pod menom Pišta báči, oplakáva ju 7 detí, medzi nimi Béla Répászky, predseda kráľ. súdnej stolice, sudca kúrie a Štefan, direktor veľkopánstva.

Válečné album 67. pluku. Z Prešova ozamujú, že 67. peší pluk vydá obrázkové válečné album, v ktorom sa chce rozpomenúť o každom padnutom alebo ranenom svojom vojakovi a o jeho skutkoch. Čistý ošoh obráti sa na fond vdov a sirôt hrdinov pluku.

Letovanie 500 rakúskych dieťok vo Spiši. Z tých 100 tisíc 6—12-ročných veľkomestských rakúskych chudobných detí nemeckého jazyka, ktoré na maďarsko-nemeckom jazykovom území Uhorska v lete cez šesť týždňov majú umiestniť po rodinách, má sa dostať do Spiša 500, a síce dľa doterajšieho plánu: do Tatranskej Lomnice a do Veľkej Lomnice 50, do Hornej Lesny 25, do Mateoviec 50, do Hunsdorfu 50, do Hollolomnice a do Toporca 25, do Spišskej Belej a do Barlangligetu 75, do Podhradia 75, do Gelnice 100, do Smolníka, do Smolníckej Huty a do Einsiedelnu 50. Rodiny od jedného dieťaťa za byt a trovu na týždeň dostanú 10 korún. Letovanie začne sa 15. júla a 1. augusta. V tom istom čase pošle sa na 6-týždňové letovanie 100.000 uhorských mestských detí zase do Rakúska na vidiek Alpov a na rakúsky breh morský. Tá zámenná akcia letovania dieťok pochádza od jeho veličenstva kráľa a stojí aj pod jeho ochranou.

Pod firmou markušovská tehlová a vápenná priemyselná účastinná spoločnosť založila spišskonovoveský sporiteľný a úverkový ústav so základným kapitálom trištvrtemilliona korún novú účastinnú spoločnosť so sídlom Spišská Nová Ves (Igló) a k tomu cieľu odkúpil v Markušovciach Šim. Ehrlichovu parnú tehelnú, bezprostredne pri železničnom nádraží. Za predsedu správy vyvolený je veľkostatkár Imrich Windt. Dorábať budú tehlu a škridlicu.

Oheň. V spišských kúpeľoch Feketehegyfürdő zhorla Thököly-villa so 40 izbami.

Zomrel Princíp. Ako z Prahy oznámili, na suchoty vo väzení zomrel Gavriilo Princíp, jeden zo zločincov následníckeho páru trónu. Sarajevský súd 28. októbra 1914. odsúdil Principa ohľadom na to, že ešte nemal 20 rokov, na dvadsať rokov do väzenia. Druhý útočník Čabrinovič tiež zomrel pred niekoľkými týždňami. A tak sa pomínuli i tí dvaja, ktorí rozplamenili tento hrozný požiar sveta.

Vyznačení Spišiáci. Dr. Eugen Förster, listovník spiš. stolice, tajomník výboru Červ. Kríža a novoveský lekár dr. Anton Teschler, čestný stoličný hlavný lekár, dostali rytiersky kríž rádu Franca Jozefa na uznanie ich horlivého a zdarného účinkovania vyvinutého okolo Červeného Kríža.

Dievčenské gymnásium otvorí sa 1. septembra v Levoči.

Gelnického kráľ. okresného sudcu dr. Eliáša Hadžegu na jeho vlastnú prosbu za okresného sudcu preložili do Ungváru.

Židovská otázka.

Prečo Šmuľa neobesili?

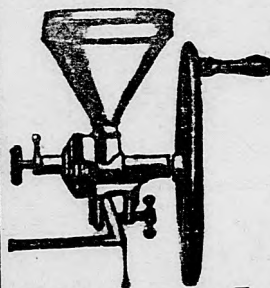
Šmuľa, ako ho ináč zvali Šamu Weisz, bol doma a v celom jeho obchode ohnivý bojovník proti nepriateľským mu paragrafom trestného zákona, mal ale tú jednu slabosť, že nemohol puškový prach voňať a že sa veľmi bál hrdinskej smrti. Preto dva razy uskočil od

vojska. Budapeštiansky cis. a kráľ. divisionálny súd hrdinského Šmuľa — ako ho ináč zovú Šamu Weisz — fahal na zodpovednosť a odsúdil na šibenicu. Generál Bogáth ho ale omilostnil s tým odôvodnením, že pokiaľ turecké sviatky katolícke a židovské padajú toho roku v tie isté dni, Šmuľa Weisz nemôže byť obesený. Toto odôvodnenie zdá sa byť čudným, zakladá sa ale na nasledovnom: —

V rabínskej kancelárii židovskej modlitbne v Dohány-uliči sedel hlavný rabin budapeštiansky Šimon Hevesi (!). Minulé dni, práve v turecké sviatky prišiel k nemu jeden kapitán a sdělil mu, že ho generál Bogáth dá prosiť, aby mu hneď poslal táborského rabína, bo Šmuľa Weisza obesia a potrebné mu je posledné potešenie. Hlavný rabin túto prosbu ostro odoprel a generálovi Bogáthovi odkázal, že pokiaľ sú práve svätodušné sviatky, on nielen že nepošle žiadneho táborského rabína, lež ešte aj zakáže, aby ani jeden rabin hlavného mesta opovážil sa prítomným byť, keď Šmuľa Weisz obesený bude.

Kapitán salutoval a odišiel. Hlavný rabin Šimon ale potom začal nad tým rozmýšľať, čo odkázal pánu generálovi a prišlo mu na myseľ, že preto môže mať veľké neprijemnosti. Utekal aj hneď ku pánu generálovi, aby mu vysvetlil jeho odkaz a pripojil ku tomu, že pokiaľ Šmuľa Weisz obesený má byť práve v deň veľkého židovského sviatku *sevuóth*, v ktorý deň žiadon rabin nesmie byť prítomný pri popravení obesenca, aby radšej odpustil veľké Šmuľove previnenie, omilostnil ho a neobťažil svoje svedomie tým hriechom, že ho dal obesiť bez náboženského potešenia. Generál vyslyšal prosbu hlavného rabína a omilostnil ho. *Preto nebol obesený Šmuľa ináč Šamu Weisz.*

„TEXAS“ ručný mlynek k šrotovaniu.

„Texas rýchlo šrotujúci ručný mlynek je najlepší a najlacnejší terajšej doby, šrotuje každého druhu zrna, kukuricu, pšenicu, ovos, jačmeň.“

Cena 100 korún

Trovy obalenia a franko poštovej dopravy 6 korún 42 hal. — Černík zdarma a franko. — Zasiela:

ALOIS KIRÁLY následníka

Alexander Király
BUDAPEST, VI., Felsőerdősor-u. 6.

Hostinec na predaj!

V Nyitrazasabokrétskom okrese v obci Nagybélic na pravo štácie pri hradskej s veľkým domom, s veľkou kuchynou a zahradou, veľmi súce a k upotrebeniu aj pre gazdovstvo. Atressa Ján Kriszt. Nagybélic. Nyitramegye.

Strojového

šlosárstva učeň sa prijme. Dostane bydlú a celé zapopatrene. Franc Belyai, Budapest, Török-utca 8.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu 11 korún 50 halierov s patent strunou stredno silnej doroby. Trovy doposlania a zaobaleni týkajú sa objednávateľa. K objednaní pri voprednom zaslaní peňazi alebo s poštovou dobierekou.

LENDVAI MÓR vývozný dom.
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch-a** zákonom chránená

„Skaboform-Tmavá masť“

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na prábu K 2.30, veľký tegel K 4.—, rodinná dávka K 11.— Adresa K objednaníu :

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

Zrastu vlasov prostriedok

akého ešte nikdy nebolo, v krátkom čase dokáže hojný vzrast vlasov, prekazi výpad, predčasné šedivenie vlasov a už šedým navráti pôvodnú farbu. Behom jedného mesiaca možno dosiahnuť skvelý výsledok. Cena 10 a 15 korún. — Pôstová trova korún 1.60.

BOTÁR REGINA

Budapest, Erzsébet-körut 34. číslo. I. poschodie.

Ja Anna Csillag

s mojimi 135 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pôdy vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierekou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

PEHY.

Ku odstráneniu pehov potrebujú včeliaké prostriedky. Všetky tieto prostriedky zasladajú sa na tej istej zásade, totižto aby pehy upotrebovaním týchto prostriedkov sta y sa bledšími. Takéto upotrebovanie ale není v poriadku. Jestli pehy celkom chceme odstrániť, vtedy není dost na tom, aby pehy byly bledšie bo oni zastavením upotrebovania týchto prostriedkov znovu sa zjaví. Preto tieto celkom treba zničif. Odstránenie pehov, flakov a pukov úp ne dosiatnuť možno jedine upotrebovaním prostriedku **Santo creme**. Tvár každodenne potieme Santo cremom a potom umyjeme Santo Pracnom. Pehy celkom zmiznú a miesto nich vidno peknú rozovobielej farby kožu tváry. Táto creme zhotovuje sa oia úpravy dr. Hager profesora university, je zákonom chránená, zcela neškodná a jedinký istotne účinkujúci prostriedok. **Cena 5 kor., poštou franco 5.95 kor.** Ku každej škatule pripojuje sa úprava upotrebovania a jedna škatulka púderu. Diskretne rozposielanie, pri zaslaní obnosu v kolkoch, poštovou poukázkou alebo s poštovou dobierekou.

J. Kukla, Praha, Perlová-ulica 73.

V Budapešti k dostaniu v lekárni Ladis'ava Szod V., Báthory-utca 18.

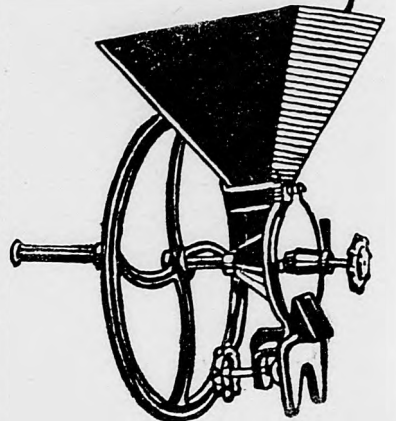
NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somlet môže na kašu a v akejkolvek tajnosti. Obrovskej schopnosti roboty. Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K 150. Tenistý stroj k prípraveniu na stól alebo postavec bez nôh K 120, menší k domácejmu upotrebeniu K 80. Objednaníu prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10 K závdavok. — K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. — Výlučná adresa objednávania :

PAVEL SOHR

Somoğyszil 35.

fabričný sklad ocelového tovaru.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a sem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosy už od 54 rokov rozposielame najväčším pántvám a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika slatej kosy“ s poštovou dobierekou :

65	70	75	80	85	90	95	100	110	cm.
Cena 7.80	7.80	8.—	8.20	8.40	8.60	8.80	9.30	9.90	Korún

Zvláštne pre sľubateľov kôs! Pri kúpe každých 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov už my znášame poštové strovy! 1 kus diamant ocelového kladivka 2.80. 1 kus nosidla ocielky 1.30. 1 kus stroja ku klopaniu kosy 7.50. K odporúčaniu je čím skorej objednať si kosy, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 54-ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.

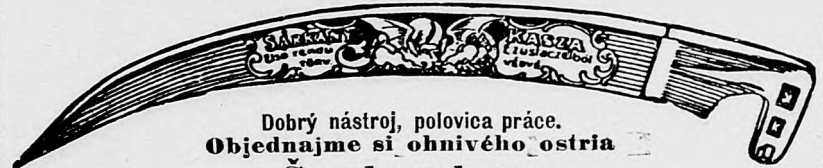
Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponevác stroj najdokonálejšie možno regulovať. Ľahkej práce schopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.

Dobrý nástroj, polovica práce.
Objednajme si ohnivého ostria

Šarkan-kosu

Na každú kosu 3 ročná záruka. Nezodpovedná kosa bezplatne zamení sa za dobrú. (Zo skúsenosti ale vieme, že medzi 100 kusami ani jedna není zlá.) S kosou ohnivého ostria po jednom naostrení možno kosif aj na 100—200 rokov. Jedno klopanie dostatočné je ra viacej dni. Ohnivého ostria Šarkan-kosa rozposieľa sa vyklopaná a vyprobovaná, netreba ju dať kováčovi, i otová je do roboty.

Ceny Šarkan-Kosy :

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110	centim.
9.—	9.10	9.20	9.40	9.60	9.80	10.—	10.20	10.50	11.—	korún.

Prvoradna ocielka 60 halierov. Striebornej oce e kladivko 4.20. Striebornej oce e nákovka 3.80 K. Duplovaná obrúčka na kosu 1.20 K. Zomancovaný držiak kosy .— K. S roj na klopanie kosy, záračný nástroj 10.— K.

Sohr Pál, Sárkány-újsza szé.küldési köspont Somoğyszil 40.